

Skickas enbart via epost till:
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.hc@regeringskansliet.se.

Remissvar över betänkandet SOU 2026:35 En åldersgräns för barns tillgång till sociala medier

10.3 EU-rättsliga förutsättningar

Konsumentverket delar utredningens bedömning att det skulle strida mot EU-rätten att ålägga leverantörer av onlineplattformar en skyldighet att kontrollera ålder eller på andra sätt upprätthålla den nationella åldersgränsen. Eftersom förslaget i stället innebär en reglering av barns tillgång till tjänsterna, och inte av leverantörernas skyldigheter, kan leverantörerna inte bli föremål för tillsyn eller sanktioner utifrån förslaget.

Konsumentverket anser att utredningens förslag om tillsyn baserat på artikel 28.1 i förordning (EU) 2022/2065 om digitala tjänster (DSA) är bristfällig. Förslaget bygger på att kommissionens icke-bindande riktlinjer ska tillämpas konsekvent, inte bara av kommissionen, utan även av de behöriga myndigheter som inom EU har befogenhet att utöva tillsyn enligt DSA. Att aktivera nationella krav genom fullharmoniserad EU-lagstiftning ligger inte i linje med DSA:s syfte, det vill säga att harmonisera regelverket för tillhandhållande av förmedlingstjänster. Den föreslagna lösningen skulle i praktiken kunna innebära att artikel 28.1 har olika innebörd beroende på medlemsstaternas nationella regler om åldersgräns och att barns skydd på sociala medieplattformar därmed skulle variera inom unionen.

Direktiv 2005/29/EG om otillbörliga affärsmetoder (UCPD) är ett principbaserat och teknikneutralt direktiv och därmed tillämpligt på affärsmetoder oavsett vilken kanal, vilket medium eller vilken strategi som används av näringsidkaren. UCPD omfattar bland annat kommersiella metoder på sociala medieplattformar. Direktivet syftar till att harmonisera medlemsstaternas regler om otillbörliga affärsmetoder som skadar konsumenternas ekonomiska intressen och innebär som huvudregel full harmonisering inom sitt tillämpningsområde. UCPD påverkar samtidigt inte unionsrättsliga eller nationella bestämmelser som bland annat rör produkters hälso- och säkerhetsaspekter. Vidare gäller att andra unionsbestämmelser som reglerar specifika aspekter av otillbörliga affärsmetoder har företräde framför UCPD i den mån det föreligger en konflikt. Konsumentverket saknar mot denna bakgrund ett resonemang om förhållandet mellan UCPD och den föreslagna nationella regleringen av åldersgränser för sociala medier, särskilt om och i vilken utsträckning en sådan reglering kan anses falla inom det område som harmoniseras genom UCPD. Det bör även analyseras om och under vilka förutsättningar en nationell reglering som motiveras av andra skyddsintressen än konsumenternas ekonomiska intressen, kan införas utan att komma i konflikt med unionsrätten.

EU-kommissionens förslag till en ny EU-förordning – EU Kids Act, kombinerar åldersrelaterade begränsningar med krav på säkra tjänster och åtgärder mot bland annat beroendeframkallande design och skadliga kommersiella funktioner. En sådan

principbaserad och teknikneutral ansats kan ge ett mer långsiktigt och robust skydd när tjänster och affärsmodeller förändras.

Konsumentverket anser att barns skydd i digitala miljöer bör bygga på en bredare ansats än att begränsa deras tillgång till vissa tjänster utifrån ålder med målet att barn ska kunna delta i digitala miljöer som är lämpliga och säkra utifrån deras ålder och mognad. En åldersgräns för sociala medier undanröjer inte i sig risken för att barn utsätts för otillbörliga affärsmetoder eller manipulerande design. Ett effektivt skydd behöver därför även säkerställa att digitala tjänster utformas med hänsyn till barns särskilda förutsättningar och konsumentskyddsbehov. Detta i kombination med att det svenska förslaget bygger på riktlinjer som inte är juridiskt bindande gör att Konsumentverket anser att det skulle vara mer ändamålsenligt att reglera barns användning av sociala medier, inklusive frågan om åldersgränser, på EU-nivå, också för att säkra ett likvärdigt skydd för alla barn inom EU.

11.3 Lagens tillämpningsområde

Utredningen bedömer att en åldersgräns bör begränsas till barns tillgång till sociala medier i inloggat läge och att det ligger utanför utredningens uppdrag att analysera behovet av en åldersgräns för barns dataspelande.

Konsumentverket vill framhålla att myndigheten sedan flera år tillbaka arbetar med konsumentskyddsfrågor kopplade till gaming, särskilt avseende på barn och unga. Det finns redan i dag en omfattande konsumentskyddslagstiftning, som syftar till att skydda barn och unga mot problematiska affärsmetoder inom spel, exempelvis sådana som kan utnyttja barns särskilda sårbarhet.

12.1 Övervägande skäl talar för en åldersgräns

Konsumentverket konstaterar att det, för att en så pass ingripande åtgärd som en åldersgräns för sociala medier ska vara proportionerlig, bland annat krävs grundade förväntningar på att åldersgränsen kommer att få avsedd effekt. Mot bakgrund av barns tekniska kunnande samt möjligheten att kringgå åldersgränsen genom exempelvis användning av VPN-tjänster eller någon annans konto, är myndigheten dock tveksam till om åldersgränsen kommer att få tillräcklig effekt för att åtgärden ska kunna anses proportionerlig.

Vid bedömningen av behovet av ytterligare reglering bör även beaktas att effekterna av de åtgärder som följer av artikel 28.1 i DSA, inklusive kommissionens riktlinjer om skydd för minderåriga online, ännu inte fullt ut kan förutses. Detsamma gäller effekterna av andra åtgärder som syftar till att skydda barn från otillbörliga affärsmetoder och skadlig kommersiell påverkan.

Det finns även en risk för att förslaget leder till att barn i stället söker sig till andra digitala miljöer som kan vara än mer olämpliga ur ett skyddsperspektiv.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Lena Aronsson. I handläggningen har också jurist Emy Gustavsson och föredragande jurist Cecilia Norlander deltagit.

.....
Lena Aronsson
Generaldirektör

.....
Cecilia Norlander
Föredragande